

Tjänsteutlåtande
Utbildningsförvaltningen

Till: Utbildningsnämnden

Datum: 2026-02-27
Diarienummer: UBN 2026/0059

Österåker kommuns plan för Introduktionsprogrammen (IM) GY25

Enligt 17 kap. 7 § skollagen (2010:800) ska utbildningen på introduktionsprogram i gymnasieskolan följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Planen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det dessutom upprättas en individuell studieplan (ISP), vars innehåll närmare regleras i 1 kap. 7 § gymnasieförordningen.

Introduktionsprogrammen saknar nationellt fastställda examensmål och programstrukturer, vilket innebär att huvudmannens plan samt den individuella studieplanen utgör centrala styrdokument för utbildningens genomförande, uppföljning och kvalitetssäkring.

Föreliggande plan avser de introduktionsprogram som organiseras vid Österåkers gymnasium inom ramen för Gy25. Planen omfattar:

- Individuellt alternativ (IMA25)
- Språkintröduktion (IMS25)

Elever som har påbörjat utbildning enligt tidigare styrdokument (GY11) fullföljer sin utbildning enligt gällande individuell studieplan. Dessa utbildningar upphör successivt och beräknas vara helt avvecklade efter läsåret 2026/2027.

Beslutsförslag

Utbildningsnämnden beslutar

1. Att anta Österåkers kommuns plan för Introduktionsprogrammen (IM) GY25

Ärendet

Introduktionsprogrammen regleras i 17 kap. skollagen (2010:800) samt i gymnasieförordningen (2010:2039).

Enligt 17 kap. 6 § skollagen ska utbildningen på introduktionsprogram bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid).

Utbildningens omfattning får minskas för en elev som begär det, om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl.

Enligt 17 kap. 7 § skollagen ska utbildningen följa en utbildningsplan som beslutas av huvudmannen, och för varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Av 1 kap. 7 § gymnasieförordningen följer att den individuella studieplanen bland annat ska ange utbildningens mål och längd samt vilka ämnen, kurser, nivåer, praktik och andra insatser som ingår i utbildningen. Detta innebär att utbildningen på introduktionsprogrammen ska utformas utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov.

Av 1 kap. 4 § skollagen följer att utbildningen inom skolväsendet ska syfta till att barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära, samt ta hänsyn till barns och elevers olika behov.

För språkinträdning gäller att en nyanländ elevs kunskaper ska bedömas skyndsamt när eleven tas emot, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig, enligt 17 kap. 14 a § skollagen. Bedömningen ska ligga till grund för elevens individuella studieplan. Enligt 6 kap. 8 § gymnasieförordningen ska språkinträdning innehålla undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och i övrigt utformas utifrån de bedömningar som har gjorts samt innehålla de ämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning.

Från och med den 1 februari 2026 gäller enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2025:453) att Skolverkets kartläggningsmaterial steg 1 och 2 ska användas som underlag vid bedömning av nyanlända elevers kunskaper när en elev tas emot till språkinträdning i gymnasieskolan.

Rektor beslutar enligt 2 kap. 10 § skollagen om skolenhetens inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Detta innefattar ansvar för hur introduktionsprogrammen organiseras vid enheten samt för att individuella studieplaner upprättas, följs upp och vid behov revideras i dialog med eleven.

Till skillnad från nationella program saknar introduktionsprogrammen nationellt fastställda examensmål och programstrukturer. Detta medför att huvudmannens plan samt elevens individuella studieplan får särskilt stor betydelse för utbildningens kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet.

Samtliga elever ska erbjudas mentor och kan, oavsett program, erbjudas praktik som en del av utbildningen, i enlighet med vad som anges i respektive elevs individuella studieplan.

Individuellt alternativ (IMA)

Individuellt alternativ riktar sig till ungdomar som saknar de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som inte ska erbjudas

språkintröduktion, enligt 17 kap. 11 § skollagen.¹² Enligt 17 kap. 3 § skollagen är syftet med individuellt alternativ att elever ska gå vidare till yrkesintröduktion, annan fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden.

Utbildningen utformas individuellt och kan innehålla:

- grundskoleämnen där eleven saknar godkända betyg,
- gymnasiekurser för elever som har förutsättningar att läsa sådana,
- praktik,
- motiverande och stödjande insatser.

Målet är att eleven ska bli behörig till ett nationellt program eller gå vidare till yrkesintröduktion, annan utbildning eller arbete, i enlighet med syftet med intröduktionsprogrammet.

Programlängden är inte särskilt reglerad i lag utan anpassas efter elevens behov, med stöd av den individuella studieplanen som anger utbildningens mål och beräknade längd.

Språkintröduktion (IMS)

Språkintröduktion riktar sig enligt 17 kap. 12 § skollagen till nyanlända ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som behöver en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för att kunna gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Om det finns särskilda skäl får även andra elever gå språkintröduktion.

Syftet med språkintröduktion är enligt 17 kap. 3 § skollagen att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket som möjliggör vidare studier i gymnasieskolan eller annan utbildning.

Utbildningen:

- inleds med inskrivningssamtal och pedagogisk kartläggning,
- bygger på Skolverkets kartläggningsmaterial steg 1 och 2 i enlighet med gällande föreskrifter,
- kan inledningsvis innehålla undervisning enbart i svenska/svenska som andraspråk, i enlighet med 6 kap. 8 § gymnasieförordningen,
- organiseras i tre nivågrupper utifrån elevens språkkunskaper, samtidigt som utbildningen för varje elev styrs av den individuella studieplanen.

Studietiden ska vara så kort som möjligt och planeras så att den fullföljs senast vårterminen det år eleven fyller 20 år. Målet är övergång till nationellt program, annan utbildning eller arbete, i enlighet med språkintröduktionens syfte.

Förvaltningens slutsatser

Den föreslagna planen skapar en tydlig struktur för genomförande, uppföljning och kvalitetssäkring av intröduktionsprogrammen inom kommunen.

Genom att:

- säkerställa individuell studieplanering och uppföljning,
- anpassa utbildningen efter Gy25,
- tydliggöra övergången från GY11,
- fastställa elevernas rätt till garanterad undervisningstid enligt 17 kap. 6 § skollagen,⁶
- ange tydliga ramar för utbildningens mål och längd i enlighet med 17 kap. 7 § skollagen och 1 kap. 7 § gymnasieförordningen,

stärks likvärdigheten och rättssäkerheten för elever inom introduktionsprogrammen.

Planen bedöms uppfylla gällande lagstiftning och ge förutsättningar för eleverna att nå vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden, i enlighet med syftet med introduktionsprogrammen enligt 17 kap. 3 § skollagen.

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys har genomförts i enlighet med 1 kap. 10 § skollagen samt artiklarna 2, 3, 6 och 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnets bästa (artikel 3, 1 kap. 10 § skollagen)

Planen säkerställer att utbildningen utformas individuellt och utifrån varje elevs behov och förutsättningar genom krav på individuell studieplan och kontinuerlig uppföljning enligt 17 kap. 7 § skollagen och 1 kap. 7 § gymnasieförordningen.¹³ Detta ger förutsättningar att anpassa utbildningen så att den främjar elevens kunskapsutveckling samt psykiska och sociala välbefinnande.

Rätt till utveckling (artikel 6, 1 kap. 4 § skollagen)

Introduktionsprogrammen riktar sig till elever som saknar behörighet till nationella program eller som är nyanlända. Genom strukturerad undervisning, språkutvecklande arbetssätt, möjlighet till praktik samt tydlig progression mot vidare studier eller arbete stärks elevens långsiktiga utvecklingsmöjligheter och etablering i samhället.

Icke-diskriminering (artikel 2)

Målgruppen för introduktionsprogrammen består av elever som enbart läser grundskoleämnen, elever som läser hela eller delar av nivåer i gymnasieämnen och elever som har stora delar av sin utbildning förlagd till praktik eller arbetsplatsförlagt lärande (APL). Planen bidrar till likvärdighet genom att tydliggöra rätt till garanterad undervisningstid, kartläggning, stödinsatser och uppföljning. Detta motverkar strukturell ojämlikhet och stärker rätten till utbildning på lika villkor.

Rätt att komma till tals (artikel 12, 1 kap. 10 § skollagen)

Individuell studieplan ska upprättas i dialog med eleven. Elevens mål, motivation och framtidsplaner ska beaktas, i enlighet med kravet på att barns åsikter ska klargöras och tillmätas betydelse efter ålder och mognad enligt 1 kap. 10 § skollagen. Detta stärker elevens inflytande över sin utbildning och främjar delaktighet och ansvarstagande.

Samlad bedömning

Beslutet bedöms vara förenligt med barnets bästa. Planen stärker rättssäkerheten, tydliggör ansvar och skapar strukturella förutsättningar för att elever ges reella möjligheter att nå vidare studier eller arbete.

Eva Wetterstrand
Utbildningsdirektör

Ann Bisenius
Skolchef

Skickas till
Kommunstyrelsen
Akt